

Bas InSite: een zwart gat vol onbetaalde facturen

Grote problemen door nieuw
systeem dat 'piept en kraakt'

4

'We moeten trots zijn op onszelf' De nieuwe collegevoorzitter Luc Sels pleit voor 'fierheid'.
'Toen ik begon als rector in Leuven was Leiden mijn voorbeeld'

8

6

Nadia Bouras 'Niet iedereen krijgt
dezelfde academische vrijheid'

10

Als alles eng is Angststoornissen
en hoe ze te bestrijden

‘Ik ben nog niet uitgestreden’

Tanja de Bie, beleidsadviseur bij het Leiden Learning & Innovation Centre, organiseerde de protest en estafette-staking tegen de bezuinigingen op het hoger onderwijs en won de FemForce Award. ‘Activisme is me met de paplepel ingegoten.’

DOOR CARMEN BROUWER
FOTO MARC DE HAAN

Hoe voelde je je na het winnen van de prijs die vakbond FNV uitreikt aan vrouwen die een rolmodel zijn voor hun collega's en omgeving?

‘Ik had het totaal niet zien aankomen en ik moest echt even bijkomen van de schrik. Ik ben er erg blij mee en ik zie het vooral ook als een aanmoediging voor alle vrouwen binnen de universiteiten die zich aan het mobiliseren zijn.’

Stel je voor, ik wil actievoeren. Waar zou ik dan mee moeten beginnen?

‘In je eentje actievoeren is een beetje stom. Begin met contact leggen met mensen om je heen. Vraag hen: “Ik ben hier boos over, ben jij daar ook boos over?” Daarna begin je een gesprek over wat je wilt veranderen. Hierbij moet je heel veel kopjes koffie drinken met heel veel mensen.

‘In Leiden hebben we dat in de aanloop naar de estafettestaking ook gedaan. We hebben een aantal bijeenkomsten georganiseerd die druk bezocht werden. Het helpt enorm als er al ontevredenheid heerst. Daarna moet je de juiste toon vinden, luisteren naar de zaal. Niet alleen maar doordrukken wat je zelf wilt, maar juist luisteren naar wat *ieder- een* wil.’

Hoe ben je begonnen met actievoeren?

‘Het is me met de paplepel ingegoten. Mijn moeder was sinds haar studententijd een activist en heeft mij ook met zo'n houding opgevoed. Toen ik zelf begin jaren negentig in Leiden ging studeren, was huisvesting ont-

zettend duur. Hierdoor heb ik samen met anderen de Leidse Studentenbond een nieuw leven ingeblazen.

‘We hebben gebouwen bezet, veel overlegd en dus ook heel veel kopjes koffie gedronken, bijvoorbeeld met de rector. Dat heeft de basis gelegd waardoor ik wist dat de estafettestaking heel effectief kon zijn.’

‘Maar dat heb ik echt niet in mijn eentje opgezet. Dat heb ik met veel anderen gedaan, onder wie heel hardwerkende studenten. Ik ben wel een radertje in het geheel geweest, en op die rol ben ik heel trots, want het was natuurlijk een historische staking.’

Wat voor effect heeft deze staking gehad?

‘Omdat Leiden als eerste in beweging kwam en deze universiteit de reputatie heeft heel traditioneel te zijn, heeft dat geholpen om ook andere universiteiten over te halen. Sommige universiteiten zijn toch voorzichtig, en durven niet zo goed in actie te komen. Op 14 november stonden we met 25.000 man op het Malieveld.

‘Het zijn altijd Nijmegen of de UvA met de traditionele langharige linkse types die in actie komen. Nu waren het ook die keurige mensen uit Leiden die zeiden: “Dit pikken we niet.”

‘De bezuinigingen op hoger onderwijs gaan iedereen aan. We zijn als universiteit een gemeenschap van mensen, wat wel eens vergeten wordt. Studenten, ondersteuners, docenten en andere soorten werknemers horen daar allemaal bij. We zijn geen bedrijf. We bedrijven hier wetenschap. De universiteit is een levend organisme dat je goed moet verzorgen.’

Waar gaat u in de toekomst nog voor vechten?

‘Ik ben voorlopig nog niet uitgestreden. Ik pleit onder andere voor de gelijke behandeling van promovendi en voor beschikbare kolfruimtes. Ik kom in actie voor de sociale veiligheid, die op verschillende plekken in Leiden nog steeds niet in orde is.’

Gemeenteraad is kritisch op hospiteerbeleid van Duwo

Een groot deel van de gemeenteraad ziet weinig in het nieuwe hospiteerbeleid van duwo. ‘Studenten moeten hun eigen huisgenoten kunnen kiezen.’

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO MARC DE HAAN

Duwo wil hospiteren toegankelijker en transparanter maken, door een nieuwe manier van hospiteren in te voeren. Hierbij mogen studentenhuizen niet meer zomaar iedereen voordragen, maar moeten zij kiezen uit een lijst van vijftien kandidaten. Deze kandidaten worden in een voorselectie gekozen door duwo zelf. Studenten zijn niet blij met dit beleid dat volgens hen ten koste gaat van unieke cultuur van verenigingshuizen. Huurdersvereniging BRES begon een petitie, die inmiddels al meer dan 6600 keer ondertekend is. svl bouwde onlangs een bierkattenhuis om aandacht te vragen voor de kamerschaarste en het hospiteerbeleid. ‘We willen ervoor zorgen dat toekomstige generaties studenten ook gewoon hun eigen huis-

genoten kunnen kiezen’, zo herhaalde John Verstappen, duo-lid bij studentenpartij svl, donderdag in de commissievergadering van de gemeenteraad. svl legde daarom een voorstel voor een motie op tafel, waarin ze het college verzoeken zich in te zetten voor het behoud van het bestaande hospiteerbeleid. Ook de vvd, d66, cu, Partij Sleutelstad en fdg (Fractie de Groot) ondertekenen die. De cijfers die duwo aanhaalt zijn twijfelachtig, lichte Verstappen toe. Zo stelt duwo dat 40 procent van de kamers onder hospiteerrecht alleen beschikbaar zijn voor studenten van Minerva, Augustinus, Quintus en Njord. Maar uit een rapport van de pkvv dat op dezelfde dag gepubliceerd werd, bleek dat niet kloppen, aldus de svl. ‘De conclusies die ze trekken uit de cijfers zijn pertinent onjuist.’

Tegelijkertijd kwam ook GroenLinks (GL) en pvda met een motie. Zij zijn positief over het idee om hospiteren niet af te schaffen ‘maar juist toekomstbestendig te maken’, lichte Ivo van Spronsen van GL toe. Zijn partij vindt de voorselectie door duwo juist een goed idee, omdat ‘die de transparantie duidelijk maakt’. ‘Hierbij moet oog zijn voor de bestaande huizencultuur. Niet iedereen zoekt hetzelfde, wat ons betreft moet die ruimte voor verscheidenheid er blijven, zonder dat dit leidt tot uitsluiting of willekeur.’ ‘Het college ziet de meerwaarde van verenigingshuizen en van hospiteren zodat de belangrijke studentencultuur in Leiden behouden blijft’, reageerde wethouder Wonen Julius Terpstra (CDA). ‘Tegelijkertijd is er een andere kant van de medaille: we willen dat de transparantie wordt vergroot.’ Hij doelt hiermee op voorbeelden van kamers die alleen in appgroepen worden aangeboden, en niet bijvoorbeeld ook op ROOM.nl te vinden zijn. Terpstra heeft dit standpunt ook met duwo overlegd, maar de verhuurder vindt dit ‘ingewikkeld’, aldus de wethouder. ‘We krijgen nog geen positieve reactie.’ De wethouder zag dat de motie van svl zich meer richt op het hospiteerrecht en die van GL meer op de transparantie, en vroeg zich af of de twee partijen niet tot een gezamenlijke motie konden komen. Na een schorsing bleek dat dit niet mogelijk te zijn. Wel heeft svl een zinsnede toegevoegd aan hun motie, waarin ze

het college verzoeken ‘rekening te houden met een transparant en centraal aanbod op ROOM.nl en tegengaan van excessen in de huizen’. De aanvulling werd positief ontvangen door de andere partijen, die in groten getale de motie van svl steunen. ‘Dit beleid is overgewaaid uit andere steden, maar werkt niet in Leiden’, vond Dave de Jong van rs. ‘Het gaat de schaarste niet oplossen, enkel anders verdelen.’ Matthijs Vet, van de cu: ‘De gemeenschap in de stad komt onder druk te staan. Gangen in de Peli en fusies dienen voor kleinere verenigingen zonder eigen sociëteit als ontmoetingsplek. Het een hoeft het ander niet uit te sluiten. Excessen moeten bestreden worden. Maar dit beleid bestrijdt de essentie die Leiden tot studentenstad maakt.’ Ook fdg, vvd en d66 herhaalden hun steun voor de motie van svl. CDA is positief over de motie, en gaf aan het in de fractie te gaan bespreken. Alleen de pvvd is negatief over beide moties. Magda van der Star van pvda liet weten verbaasd te zijn over de conservatieve insteek van svl. ‘Ze lijken op te komen voor de belangen van de huidige bewoners.’ Toch was ze positief over de toevoeging over transparantie, ze kondigde aan het in de fractievergadering te zullen bespreken ‘om te kijken of toch sommige partijleden deze motie willen steunen’. Over de beide moties wordt donderdagavond gestemd in de gemeenteraad.

Ik draag mijn steentje bij en zal ontstellend ouderwetse colleges geven

Als medewerker van deze universiteit word je af en toe onthaald op dingen die je niet begrijpt. Onderzoek van collega's bijvoorbeeld, waarvoor het je aan de disciplinaire en contextuele kennis ontbreekt om te duiden waarover ze het hebben. Of aan taalkennis, waardoor een toevallige ontmoeting met een boek daarbij blijft, omdat je de taal waarin de tekst gesteld is niet machtig bent. Alhoewel het praktisch onmogelijk is, is mijn eerste impuls bij dit soort gebeurtenissen om de ontbrekende kennis toch te willen bezitten. Onbegonnen werk natuurlijk, maar geen fundamentele onmogelijkheid, want je wil vooruit, progressie boeken, de onwelriekende duisternis van onwetendheid achter je laten. We staan als wetenschappers immers altijd op de schouders van reuzen.

Mooi hoor, dat vooruitgangdenken. Het heeft ons van alles opgeleverd, van moderne opvattingen over de democratie tot de magnetron. Nu zou ik zelf zonder magnetron kunnen (sterker nog, bij ons thuis staat er geen, al zijn we recentelijk wel voor de airfryer bezweken) maar moderne opvattingen over democratie en zo zijn me dierbaar. In sommige opzichten is het leven voor veel mensen daadwerkelijk verbeterd. Maar het is niet altijd koek en ei met die vooruitgang. We vergeten dingen terwijl we voortjakkeren in de vaart der volkeren. In mijn eigen vakgebied zie ik hoe vaak verketterde en ouderwets bevonden methodologische apparaten zoals de filologie met node worden gemist. Te vaak heeft de notie van vaardigheid kennis van haar plaats verdreven. Het is heel fijn als je iets in een andere taal kunt zeggen, maar een wetenschappelijke houding vereist dat je ook probeert te begrijpen waarom je iets op die manier zegt, hoe dat gekomen is en in wat voor analytische raamwerken (zoals dat van de grammatica, nog zo'n arme verschoppeling uit moderne curricula) dat kan worden beschouwd.

Vooruitgang is debiliserend: onder de fier wapperende vlag van moderniteit worden we willens en wetens dommer

Daar is vooruitgang debiliserend geworden - we hebben onszelf onder de fier wapperende vlag van moderniteit en vooruitgang willens en wetens dommer gemaakt door oude verworvenheden en kennis te veronachtzamen en hoe meer we de wortels met het verleden doorsnijden hoe meer we doelloos en wat absurd uitzien ongebonden lijken rond te zweven. En nu geven we zelfs de teugels van het denken uit handen aan kunstmatige intelligentie. Sommige wetenschappelijke zienswijzen die wvo nu als 'groundbreaking' en 'innovative' (daar zijn nu eenmaal geen Nederlandse woorden voor) ziet, werden in voorbije eeuwen ook al geopperd, bewezen en aangehangen maar raakten vergeten. Maar goed, daar kunnen we in principe zelf prima wat aan doen door gezamenlijk onze hoofden uit onze wetenschappelijke derrières te trekken en feiten en solide argumentatie voorrang te geven boven luchtkastelen, wetenschappelijke modes en angst voor Reviewer Two. Ik weet het, ik ben conservatief geworden. Ik was het altijd al, denk ik, want als middel-euws historicus is de kans nu eenmaal groot dat filologie meer dan een vriend is, maar meer als een soort crypto-conservatief omdat er nog zoveel onwetendheid uit me moest worden verjaagd en vervangen door kennis en inzicht. Vooruitgang is onmiskenbaar goed voor me geweest. Maar dat proces is nu al een tijdje afgelopen. Ik vermoed dat ik een soort toestand heb bereikt waarin de drift naar vooruitgang nu echt het onderspit aan het delven is tegen de drang om te behouden. Mijn timing had niet beter kunnen zijn, want ik zie allemaal dingen verdwijnen die ik niet kwijt wil. De centrale plaats van het internationale recht in hoe staten met elkaar omgaan bijvoorbeeld of vrede en welvaart in Europa. En dichter bij huis: de onafhankelijkheid van de wetenschapper die steeds meer in abstracte termen en breedsprakig beleid wordt ingekapseld of de universiteit als een plek waar het wetenschappelijk leren en studeren de hoofdzak vormen en mode gedragen maar niet beleiden wordt. Om mijn behoudende steentje bij te dragen zal ik vanaf volgend semester enige ontstellend ouderwetse colleges gaan geven, privatisima eigenlijk, want buiten het curriculum om en op puur vrijwillige basis. Ik denk aan grammatica met regels, rijtjes en voorbeelden op een krijtbord. Ik denk aan Klassiek Koreaans, klassikaal besproken en vertaald met behulp van papieren woordenboeken. Ik denk aan zoveel.

Remco Breuker is hoogleraar Koreastudies

Tanja de Bie bij de estafette-staking van universiteiten in december 2025

Bas InSite ‘piept en kraakt’ (en er vloeien tranen)

Geldwisselaar en vrouw (1514), door de Vlaamse schilder Quinten Metsys

Er zijn grote problemen met het administratiesysteem Bas InSite. Gebruikers ‘hoppen van foutmelding naar foutmelding’, zien ‘declaraties verdwijnen in zwarte gaten’ en krijgen door wanbetalingen incassobureaus achter zich aan. ‘Dat dit leidt tot huilende collega’s, doet me pijn.’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

‘Het is 5 januari: kerstboom eruit; Bas InSite erin!’ Begin dit jaar mailt financieel adviseur Nathalie de Vries-Bock opgetogen naar tientallen medewerkers van die faculteit Sociale Wetenschappen (fsw). Het is de dag waarop de universiteit overstapt van het SAP-systeem naar het nieuwe administratieprogramma Bas InSite van softwareontwikkelaar Afas.

Maar bij die overgang gaat er heel veel mis, blijkt uit interne mails in handen van *Mare*. De correspondentie met wekelijkse updates is gericht aan financieel medewerkers die met het systeem moeten werken. De eerste mail, van 5 januari, bevat een lange lijst van zaken die nog niet werken. Medewerkers die verkoopfacturen moeten maken, kunnen dat niet omdat de benodigde tegel ‘Verkoop’ ontbreekt, bij het opstellen van facturen kan de btw-code niet worden aangepast, projectcontrollers missen de tegel ‘Financieel’, er kunnen geen declaraties worden gedaan via het nieuwe kostenplaatsnummer en leidinggevendena staan verkeerd vermeld in het systeem. Op donderdag 8 januari is de toon al minder opgetogen. ‘Ik ga het niet mooier maken dan het is’, schrijft De Vries-Bocker in een nieuwe update. ‘Er is nog heel veel onduidelijk, niet goed ingericht en veel werkt gewoon nog niet. De lijst is enorm. Alles gaat opgelost worden, maar dit vergt tijd en vraagt van jullie dus echt veel geduld.’ Medewerkers wordt verzocht zoveel mogelijk taken uit te stellen: ‘Als facturen, declaraties en mutaties nog even kunnen wachten, wacht dan nog even.’

Een week later, op woensdag 14 januari: ‘Helaas zijn we er nog lang niet. Dit zorgt bij ons voor onrust, onzekerheid en een behoorlijke werkdruk. Het is wat het is. Heb geduld en weet dat uiteindelijk alles gaat werken.’

Dat geduld is de afgelopen twee maanden behoorlijk op de proef gesteld, blijkt uit nog acht mails die daarop volgen. Daarin staat steeds opgesomd wat inmiddels werkt, maar ook wat niet. Hoewel de financieel adviseur de moed erin probeert te houden, sijpelt er steeds meer chagrijn door haar berichten heen. ‘Afas piept en kraakt’, schrijft ze op 26 januari. Volgens haar is er te vroeg gestart met een systeem ‘dat nog aan alle kanten rammelde en onvoldoende was getest’. Het enige alternatief was om het een volledig jaar uit te stellen, aangezien zulke systemen altijd per 1 januari ingaan. ‘Daar is niet voor gekozen en dat heeft gezorgd voor een heel ongemakkelijke eerste maand van dit jaar.’ Om de moed erin te houden, worden de mails steeds afgesloten met een ‘positieve noot’.

De ene keer is dat een shout-out naar ‘de familie Binnendijk voor de zelfgebakken cakejes als troost voor de Bas-perikelen’, de andere keer stuurt ze het lied ‘Let it go’ van Disney-film *Frozen* mee, dat ze bombardeert tot ‘Afas-strijdlied’.

Maar begin februari slaat de sfeer om. Aanleiding is een interview met ASSC-directeur Wouter Peters op de universiteitswebsite, waarin hij zegt dat de eerste maand dat Bas InSite live was ‘goed, pittig en uitdagend’ is verlopen en dat de transitie ‘een beroep doet op het aanpassingsvermogen van de medewerker’.

Ook zegt hij in de wandelgangen te horen dat ‘Bas InSite en de Afas Pocket App gebruiksvriendelijk zijn en prettig in gebruik’. In een nieuwe update schrijft De Vries-Bock dat ‘het interview overduidelijk heel slecht is gevallen’. Instituutmanagers zouden het hebben omschreven als ‘toendoof en op sommige punten zelfs beledigend’, aangezien de problemen nog lang niet zijn opgelost. ‘Het is superfrustrerend dat je nog steeds niet gewoon je werk kunt doen, dat je van foutmelding naar foutmelding hopt en dat er zwarte gaten zijn waar zowel declaraties als je hulpvragen in verdwijnen.’

Ook merkt ze op dat de rek er bij collega’s uit begint te gaan. ‘Neem je Afas-frustraties niet mee naar huis!’ geeft ze nog mee. Zo gaat dat de hele maand door. De problemen die in de mails worden opgesomd, zijn zeer uiteenlopend. Zo kunnen medewerkers die niet in loondienst zijn vaak nog niet worden uitbetaald, zijn er problemen met het boeken van reizen, hebben financieel medewerkers geen inzicht in de salarisboekingen en projectleiders geen inzicht in hun uitgaven. Medewerkers die facturen moeten goedkeuren, hebben ineens geen toegang meer tot het systeem of zijn – door een bug – daartoe niet meer geautoriseerd.

Een medewerker die de interne correspondentie met *Mare* deelde, van wie de naam bij de redactie bekend is, laat weten dat ‘de situatie op de werkvloer schrijnend’ is, dat ‘medewerkers er enorm doorheen zitten en uitvallen’. Sommigen zouden huilend achter hun bureau zitten. Secretariaten krijgen inmiddels betalingsherin-

neringen, ook van incassobureaus. Daarnaast is de software van tevoren slechts ‘op kleine punten’ getest en hebben medewerkers te weinig training gekregen om te leren werken met het nieuwe systeem. ‘Inmiddels zijn er inloopsessies, maar de problemen zijn er nog steeds’, aldus de bron. ‘Dit raakt honderden mensen.’

Controller Nathalie de Vries-Bock bevestigt na vragen van *Mare* dat secretariaten betalingsherinneringen krijgen en incassobureaus zich hebben gemeld. ‘Dat heeft enorme impact op de mensen die daar werken. Er is een grote achterstand in de verwerking van facturen, dat kost heel veel mankracht.’ Zo zegt ze dat sommige facturen uit december nog steeds niet zijn betaald.

Of het klopt dat de problematiek honderden mensen betreft, antwoordt ze bevestigend. ‘Het gaat niet alleen om de mensen die universiteitsbreed hun werk niet goed kunnen uitvoeren, maar ook om mensen die onzeker zijn wanneer ze betaald krijgen.’ Hoewel ze in een van haar updates schreef dat het systeem vooraf onvoldoende is getest, wil ze daar nu niet op ingaan. ‘Het is niet aan mij om daar iets over te zeggen.’

Het verhaal dat personeel huilend achter het bureau zou zitten, wil ze bevestigen noch ontkennen. ‘Ik vind het lastig om daar iets over te zeggen, omdat ik dicht bij de medewerkers sta. Maar ik merk dat een groot aantal van hen met tegenzin naar werk komt en hier echt flink last van heeft.’

Ze benadrukt ‘dat heel veel mensen keihard werken om de problemen zo goed mogelijk op te lossen’. Dat geldt ook voor haarzelf. ‘Ik ben alleen maar hiermee bezig, andere werkzaamheden kan ik momenteel niet uitvoeren.’

Egon Houben, directeur bedrijfsvoering van fsw, erkent hij dat ‘we te maken hebben met stevige problemen’. Maar volgens hem was er vooraf geen sprake van een gebrek aan training.

‘In aanloop naar de uitrol van Afas heeft de faculteit in april de eerste voorbereidingen getroffen. In oktober, november en december hebben we op centraal niveau heel veel trainingen aangeboden aan medewerkers die met dit systeem zouden gaan werken. Die zijn grotendeels ook goed bezocht. Daarbij konden medewerkers in

een simulatieomgeving met het systeem oefenen.’ Ook stelt Houben dat er veel van tevoren is getest, ‘maar je kunt helaas niet alles van tevoren testen want live werken sommige dingen toch weer net anders’.

‘Met de kennis van nu moeten we ons achter de oren krabben’, zegt hij terugkijkend op afgelopen maanden. ‘De meeste collega’s hebben nog niet eerder zo’n omvangrijke transitie meegemaakt, daardoor is de overgang extra groot. Deze mensen werken zich het snot voor de ogen en toch lukt het niet om het soepel te laten lopen. Dat dit leidt tot huilende collega’s, doet me pijn in het hart.’

Toch wil hij benadrukken dat een nieuw systeem hard nodig is. ‘Het SAP-systeem was zeer onderhoudsintensief en afdelingen werkten er op verschillende manieren mee. Met het nieuwe systeem willen we dat harmoniseren, zodat iedereen op dezelfde manier werkt en het administratieve systeem zo toekomstproof is.’

Houben schat in dat het nog wel even duurt voordat alle problemen zijn verholpen. ‘Pin me er niet op vast, maar ik hoop dat we over twee maanden kunnen zeggen dat we door de rollercoaster heen zijn.’

Reactie College van bestuur: ‘Bas InSite werkt niet zo soepel als het zou moeten’

Vice-collegevoorzitter en portefeuillehouder bedrijfsvoering Timo Kos laat weten dat er ‘door veel medewerkers heel hard wordt gewerkt’ aan de implementatie van Bas InSite. Volgens hem werken de salarisbetalingen en het afhandelen van facturen inmiddels wel, ‘maar nog niet alles is afgerond en werkt zo soepel als zou moeten’. Dat levert ‘begrijpelijkwijns frustratie op’.

Dagelijks werken ongeveer honderdveertig medewerkers ‘aan de ondersteuning van alle gebruikers van het nieuwe systeem’. Deze ‘hypercare’-fase was gepland en duurt naar verwachting nog een of twee maanden. ‘Dat vraagt veel inspanning van de collega’s die dit werk verrichten. Voor hen is dit een pittige tijd’, aldus Kos. Hij zegt dat er momenteel ‘veel extra ondersteuning wordt geboden aan medewerkers die last ondervinden’, maar ontkent dat het systeem van tevoren te weinig is getest. ‘Er is juist veel getest, maar dit voorkomt niet dat er bij de implementatie van een groot systeem als dit, altijd zaken zijn die niet meteen goed werken en

ter plekke moeten worden opgelost.’

Na elke fase zal worden geëvalueerd ‘wat goed en minder goed ging en worden de geleerde lessen meegenomen naar volgende fases en projecten’. Hij heeft ‘een grote waardering’ voor de inzet van de medewerkers om de problemen op te lossen. ‘We vinden het belangrijk mild te zijn voor elkaar en collegiale steun te bieden waar nodig. We werken er hard aan deze intensieve fase snel achter ons te laten.’

Op de eerste dag dat Bas InSite live ging was er al een datalek, ontdekte *Mare* begin januari: de database van crediteuren was voor alle universitaire medewerkers doorzoekbaar. Onder meer de huisadressen van de canen, toenmalig collegevoorzitter Annetje Ottow, oud-rector Hester Bijl en de beveiligde hoogleraar rechten Afshin Ellian waren vindbaar. Eind januari waren er opnieuw persoonsgegevens zichtbaar.

Woensdagavond, na vragen van *Mare*, publiceerde het college een statement op de universiteitswebsite.

Ik doe het niet alleen voor mezelf

De academische vrijheid is niet voor iedereen gelijk, betoogt universitair docent migratiegeschiedenis Nadia Bouras in de Annie Romein-Verschoorlezing. ‘Mensen die op mij lijken, doen er blijkbaar niet toe.’

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO MELISSA SCHRIEK

In de trein kreeg ik hartkloppingen’, vertelt universitair docent sociale geschiedenis Nadia Bouras (1981). ‘Ik dacht: shit, wat is er aan de hand? Naarmate Leiden dichterbij kwam, werd het erger. Wandelend naar het Huizinga-gebouw werd het me duidelijk: mijn werkplek is onveilig. Ik voel me hier niet vrij.’ Bouras is gespecialiseerd in de Marokkaanse migratiegeschiedenis en geeft vrijdag de Annie Romein-Verschoorlezing in het Academiegebouw. In het publieke debat, op social media en in haar columns voor *OneWorld* is ze uitgesproken, maar dat heeft ook zijn weerslag. Regelmatig is ze mikpunt van kritiek, beledigingen én intimidatie. In 2021 plakte de radicaalrechtse beweging Vizier op Links een sticker op de voordeur van haar huis in Amsterdam met de tekst ‘geobserveerde locatie’. ‘Bij trollen op social media, denk ik: sodemieter op, ik blokkeer je gewoon’, zegt Bouras. ‘En als ze aan de borreltafel op televisie iets lelijks over je zeggen, dan kan ik daar ook nog mee omgaan. Maar wat ik heel erg vind, zijn mensen die mijn leidinggevende of de rector mailen dat ik moet worden ontslagen. Dat gebeurt aan de lopende band.’ Vandaar dus de hartkloppingen. ‘Ik kreeg er fysiek last van. Een docent geschiedenis ergens op een middelbare school, schrijft dan aan mijn leidinggevende dat “u zich wel kunt voorstellen dat ik tegen mijn scholieren zeg dat ze niet in Leiden moeten gaan studeren”, omdat ik hier werk. ‘Als de rector zulke brieven ontving, kreeg ik daar een mailtje over van haar secretaresse. Toen dacht ik echt: waarom doe je dit? Tenzij er een gegronde reden is om een onderzoek naar mij in te stellen hoef ik dit allemaal niet te weten. Ik heb daar nu ook afspraken over gemaakt, ook met mijn leidinggevende, want het vergalt mijn werkplezier. Het heeft zes maanden geduurd om dat nare gevoel weer kwijt te raken.’

Je lezing gaat over ‘de prijs van vrij denken’. Wat bedoel je daarmee?
‘De academische vrijheid is ongelijk verdeeld, en daarmee bedoel ik niet dat sommige wetenschappers meer rechten hebben dan anderen. Academische vrijheid is niet alleen een juridisch recht, maar ook een sociaal ervaren ruimte – en die ruimte is niet voor iedereen even groot. Niet iedereen kan zich even zorgeloos vrij voelen. Niet iedereen betaalt dezelfde prijs voor zichtbaarheid. Sommige stemmen worden vanzelfspre-

kend als deskundig gehoord, andere moeten hun legitimiteit telkens bewijzen. ‘Ik ben me heel erg bewust van wie ik ben en wat ik vertegenwoordig in de ogen van de ander. Ik heb Marokkaanse wortels, ben vrouw en ook nog eens een eerstegeneratiestudent. Mijn moeder had heel graag geschiedenis willen studeren in Marokko, maar toen trouwde ze met mijn vader die al in Nederland was. Migratie was voor haar ook afstand doen van haar eigen ambities. Ik heb ook altijd een lichte druk gevoel: ik doe het niet alleen voor mezelf. ‘In mijn lezing ga ik in op hoe deze zaken zich verhouden tot de vrijheid die ik voel binnen de academie. Het zijn ook kenmerken van mijn identiteit die heel vaak tegen mij worden gebruikt.’

Hoe dan?
‘Vrouwen in de wetenschap krijgen al veel gezeik, bij mij komt er nog een laag racisme bij. “Hou je bek en donder op naar je eigen land”, het zijn altijd mannen die dat roepen. Of ik krijg te horen dat de aanvallen op mij niks met academische vrijheid te maken hebben, want ik ben geen academicus maar een docent. Ik ben slechts een activist en heb mijn baan gekregen omdat ik Marokkaans ben. Het raakt me, maar het is de *story of my life*. ‘Ook in de collegezaal denk ik soms: *holy shit!* Ik vroeg tijdens een college: “Wat is de Nederlandse identiteit?” Toen antwoordde een student: “Mevrouw Bouras, u bent geen Nederlander. Wat vindt u als buitenstaander?” Ik vond dat shocking en reageerde: “Wat? Ik ben al langer Nederlander dan jij.” ‘Soms wordt het grimmig. Een slimme student, een Fortuynist, zei: “Als u een hoofddoek had gedragen, had ik u niet getolereerd.” Maar studenten zijn er om te leren dus die mogen ook dit soort akelige dingen zeggen. Het daagt me wel uit: waarom vind je dit? Daarom zei ik: “Ik ben verbonden aan Het Nederlands Instituut Marokko. Ga daar maar heen om iets op te steken.” Dat heeft hij gedaan en dat is, denk ik, heel belangrijk voor hem geweest. ‘Een andere studente zei: “Wilders is geen racist.” Dan grijp ik in: dat is hij wel. Hij is ervoor veroordeeld (voor groepsbelediging vanwege zijn ‘minder, minder Marokkanen’-opmerking, red.).’

‘Mijn identiteit wordt heel vaak tegen mij gebruikt’

Ben je nooit bang om als activist te worden afgeschilderd?
‘*I don’t care*. Ik vind activisme geen vies woord, maar dit is corrigeren op feiten. Mijn studenten weten dat ik kneiterlinks ben. Als zij zeggen dat ze pvv of fvd stemmen, vraag ik ze waarom. Maar dan denk ik echt niet: “Er gaat een punt af van je tentamen.” ‘*Telegraaf*-columnist Wierd Duk noemde mij op tv bij *Vandaag Inside* als voorbeeld van iemand die op een universiteit werkt maar niet geïntegreerd is en anti-westerse sympathieën heeft. Hij bedoelde niet alleen het stereotype “probleem-Marokkanen”: ook hoogopgeleide Marokkanen vormen volgens hem een gevaar voor de samenleving. Studenten vragen vervolgens aan mij wat ik daarvan vind. Het zou vreemd zijn om dat te negeren.’

Wat zeg je dan?
‘Kennelijk snakken mensen er nog steeds naar om over de islam en Marokkanen te debatteren. Er wordt voortdurend geprobeerd vanuit culturele, etnische en religieuze blik de samenleving te verklaren. “Antisemitisme is onderdeel van de islamitische cultuur en Marokkanen groeien ermee op”, hoor je dan van politici. Dat is bizar. Antisemieten stellen: bepaald gedrag zit de Joden in hun bloed, in hun dna. En nu zeg je precies hetzelfde over moslims en Marokkanen. Dat is nazitaal. Waarom ziet niemand daar de ironie van in? ‘De aanval van Hamas op 7 oktober 2023 en de reactie van Israël daarop was natuurlijk een enorme trigger. Het kabinet vond

dat Israël het recht had om zichzelf te verdedigen en deed niets. Mensen die op mij lijken, doen er blijkbaar niet toe. ‘Wat ik zo pijnlijk vind is de hoek waarin ik voortdurend word geduwd. Ik moet steeds begrip tonen voor het verdriet van anderen. En mijn verdriet dan? Wie komt er voor mij op? Je moet de hele tijd tweede viool spelen.’

Maar wentel je je dan niet te veel in slachtofferschap?
‘Ik ben óf te fel, óf ik ben een slachtoffer: wat is het nou? Deze generatie kan heel goed onder woorden brengen hoe hypocriet de houding is van veel Nederlanders. ‘Na de verkiezingswinst van de pvv was ik wel echt ontdaan. Gadver wat een rotland, dacht ik de volgende dag in de trein: Een flink deel van de mensen om mij heen heeft op Wilders gestemd. ‘Eenmaal op de universiteit vroegen collega’s, allemaal lief bedoeld hoor, hoe het met mij ging. Ik reageerde: “Hoe gaat het met jou? Jij bent ook wakker geworden in een kei-racistisch land. Of is het alleen mijn probleem?” ‘Ik zei ook: “Als het zo doorgaat dan rot ik inderdaad op.” Dan zie je mensen heel geschrokken reageren. Wilders vinden ze naar, maar het gaat niet direct over hen.’

Heb je nog hoop dat het gaat verbeteren?
‘Je moet strijdbaar blijven. We laten ons niet weggagen, maar soms is het een hard gelag. Toen Trump voor de tweede keer werd gekozen had ik heel sterk het gevoel: er staat nu zoveel

op het spel. We moeten met z’n allen beschermen wat er te beschermen valt, namelijk de rechtsstaat die kapot wordt gemaakt door krachten van buiten, maar ook van binnen. Dat bleek ook wel toen we midden in de Schoof-narigheid zaten. ‘We zien het oprukkend fascisme en de effecten daarvan op samenlevingen. Dus hou eens op met dat gezeur over moslims versus Joden. Laten we zorgen dat we niet steeds tegen elkaar worden uitgespeeld.’ ‘Van de huidige regering heb ik geen hoge verwachtingen. Dat het eerste akkoord over de Aow gesloten wordt met de homofobie sgp en Markuszower, die gevaarlijker is dan Wilders, vind ik onbegrijpelijk. Het is een glijdende schaal: wat krijgen ze ervoor terug? Doen principes er niet meer toe?’

Je bent gaan voetballen.
‘Dat deed ik al als kind, maar had het lang niet meer gedaan. Nu speel ik samen met mijn tweelingzus in een team bij een club in Amsterdam-Oost. Het is heel leuk en ook lekker dat je je frustratie kwijt kunt door keihard tegen een bal te trappen. Ik stel me dan voor dat de bal het hoofd van Wierd Duk is... Nee hoor, zo erg is het allemaal niet.’

Annie Romein-Verschoorlezing, door Nadia Bouras, vrijdag 6 maart, Academiegebouw, 19:30 - 22:00 uur. De zaal is vol, maar de lezing is te volgen via een stream op de universiteitswebsite

Geen baas, maar primus onder gelijken

Nieuwe collegevoorzitter Luc Sels stapte over van Leuven naar Leiden. Hij benadrukt de waarde van geestes- en sociale wetenschappen en pleit voor academische ‘fierheid’. ‘Er wordt hier met veel te weinig trots over de universiteit gesproken.’

DOOR VINCENT BONGERS EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO MARC DE HAAN

‘Weten jullie nog een basketbalplein in Leiden?’ Luc Sels (1967) wijst naar de bal in de kast van zijn werkkamer in het bestuursbureau. ‘Dat is het enige wat ik heb meegebracht uit Leuven. Ik ben een basketbalfanaat en heb lang op relatief hoog niveau gespeeld, als spelverdeler. Wat betreft inzicht en accuratesse ben ik goed. Ik ben echter niet heel erg lang en kon fysiek niet op tegen de “dubbele meters”.’

‘Mijn twee jongste zonen spelen bij de Stella Artois Leuven Bears. We hebben een basketring in de tuin. Doordeweeks woon ik in Leiden, maar als ik in weekend in Leuven ben, is het eerste wat ik doe een wedstrijd met z’n drieën spelen. De accuraatheid is er nog altijd. Simon is vijftien, rond de 1,90 meter lang, heeft twee keer zo brede schouders als ik en kent alle vuile trucs. Bij hem begin ik te voelen dat op mijn leeftijd de robuustheid wat minder wordt. Ik speel samen met zijn elfjarige broertje Wout - die is ook heel erg goed - tegen hem. Dat is heel fijn, maar we verliezen meestal.’

‘Twee weken geleden was ik in Leuven bij de wedstrijd van de Bears tegen zz Leiden. Leuven heeft Leiden verpletterd. Maar zz verpletterde Leuven toen zij hier in december op bezoek kwamen.’

Zelf verruilde Sels de stad waar ‘mijn leven zich hoofdzakelijk heeft afgespeeld’ voor Leiden, waar hij vanaf november collegevoorzitter is. Hij studeerde sociologie in Leuven. ‘Mijn vader is afgestudeerd in godsdienstsociologie, mijn zus in gezinsociologie en ik in arbeids- en bedrijfsociologie. De gesprekken aan de gezinstafel over grote maatschappelijke thema’s hebben mijn keus ongetwijfeld beïnvloed.’

Daarna werd hij hoogleraar en was hij negen jaar decaan tot hij in 2017 werd verkozen tot rector. ‘Bestuursfuncties stonden niet in mijn loopbaanscript. Ik ben in de beleidsrol van decaan gestemd door mijn collega’s met een hoeveelheid stemmen waarop ik geen nee kon zeggen.’

Wat zagen ze in u?
‘Dat moet je aan hen vragen.’

Zij zitten hier niet.
‘Ik vind het heel moeilijk om dit over mezelf te zeggen, maar denk dat het te maken heeft met een combinatie van visie, ambitie en openheid. Je wordt als bestuurder overstelpt door de kommer en kwel van alledag, en ik denk dat ik daar met een extern gerichte blik altijd boven kon blijven staan. Ik had een duidelijk doel: ik wilde de faculteit een van de sterkste van Europa maken. ‘Ik word niet graag de baas van het huis genoemd, hooguit een primus onder gelijken. Het is mijn stijl medewerkers

het gevoel te geven te weten wat er leeft. Dat leidt ertoe dat ze ook impopulaire beslissingen makkelijker aanvaarden.’

Wat heeft u als rector in Leuven veranderd?

‘Ik was ontevreden over het beleid. Er ontbrak een overkoepelende strategie. De universiteit was heel erg op Vlaanderen gericht en weinig internationaal georiënteerd. Oude universiteiten hebben de neiging te blijven hangen in het verleden en te weinig vooruit te kijken. ‘Er is een grote omslag gekomen. Het aantal internationale studenten is met 36 procent gegroeid. Leuven is ook de meest succesvolle universiteit in het Horizon Europe onderzoeksprogramma geworden. De universiteit heeft een Europees imago gekregen. Ik denk dat Nederland daar met een zekere bewondering naar kijkt.’

Richt Leiden de blik ook te weinig naar buiten?

‘Nee, ik vind Leiden een uitstekende universiteit, anders zou ik hier niet zijn.’

Of juist wel, om ook hier verandering te bewerkstelligen.

‘Toen ik in Leuven als rector begon, was Leiden voor mij een voorbeeld. Oud-rector Douwe Breimer is altijd een mentor op afstand geweest, hij zat in onze Raad van Toezicht. De banden met Carel Stolker zijn altijd uitstekend geweest en Hester Bijl is een van mijn voornaamste *peers*. ‘Ik keek met veel bewondering naar de ontwikkelingen rond LDE (samenwerking tussen de universiteiten van Leiden, Delft, Rotterdam, *red.*). Het Leiden Bio Science Park is van Europees topniveau, de faculteiten Archeologie en Geesteswetenschappen worden internationaal op handen gedragen. Leiden heeft een ongelooflijk interessant portfolio en daar staan we te weinig bij stil. Ik vind dat er met veel te weinig trots gesproken wordt over de eigen universiteit. Die fierheid wil ik hier bijbrengen.’

Wat gaat hier niet goed?

‘Er is niets waarvan ik kan zeggen: dit gaat echt niet goed.’

In tegenstelling tot u wil de politiek internationalisering aan universiteiten juist afremmen.

‘In mijn eerste week in Leiden was het topprioriteit. Universiteitskoepel UNI heeft er heel hard voor gelobbyd om de plannen van de Wet internationalisering in balans (Wib) af te zwakken en dat lijkt nu ook te lukken. Overigens kunnen Vlaamse universiteiten alleen maar dromen van het taalbeleid zoals dat in Nederland bestaat, want daar is een veel strengere taalwetgeving. Vanuit Vlaams perspectief is het een soepele wet. ‘Het is goed dat we niet meer Engelstalige opleidingen

moeten omzetten naar het Nederlands. Het wordt nu meer gespeeld op de aantallen toegelaten studenten. Dat is een goede middenweg tussen de maatschappelijke vraag om de internationalisering te temperen en de wetenschappelijke nood om de beste talenten ter wereld aan te trekken. Bovendien betekenen zij veel voor onze economie en brede welvaart.’

In uw diestoespraak zei u een lans te willen breken voor de geestes- en sociale wetenschappen, die het financieel zwaarder hebben dan andere faculteiten. Hoe wilt u dat doen?

‘Ten eerste door de boodschap van de relevantie van die opleidingen te blijven herhalen. Geesteswetenschappen heeft een enorm scala aan areastudies, van het Midden-Oosten tot Arabistiek en van Russisch en Japans tot Koreaans en Chinees. Politieke spanningen kun je niet begrijpen als je niets weet van de taal, cultuur en historie. Aan die kennis kunnen wij enorm bijdragen. We moeten die expertise meer proberen te verbinden met bijvoorbeeld veiligheidsstudies en internationale betrekkingen. ‘Wat ik niet wil, is meegaan in de logica dat we kleine talenopleidingen moeten afschaffen omdat die niet rendabel zijn. Ze geven Leiden een uniek profiel en we gaan ons maximaal inspinnen, ook op financieel terrein, om dat in leven te houden en relevanter te maken. Daarin heeft decaan Henk te Velde aan mij een compagnon.’

Toen u nog niet was aangetreden is besloten om zwaar te bezuinigen op het International Institute for Asian Studies. Gaat u dat terugdraaien?

‘Dat wil ik absoluut niet, want dan creëer je wanorde in het begin van het nieuwe college van bestuur. We willen consistentie brengen.’

Hoe gaat het college van bestuur de werkdruk aanpakken?

‘Ik kan het niet bewijzen, maar ik denk dat de werkdrukproblematiek aan de KU Leuven nog een stuk urgenter is dan hier. Vanuit mijn arbeidsmarktexpertise kan ik ook relatief makkelijk vergelijken met andere sectoren. En dan moet ik zeggen dat de burn-out-gegevens voor de universiteiten lager liggen dan in de private sector. ‘Ik waardeer dat er in Nederland meer rekening wordt gehouden met de scheiding tussen werk en privé. In Vlaanderen gaat het mailen het hele weekend door en wordt er zes van de zeven dagen gewerkt. ‘Heel veel werkdruk is ook zelf opgelegd. Elk vrij uur dat ambitieuze wetenschappers hebben, investeren ze in extra onderzoek. Ze staan er te weinig bij stil dat ze ondersteunende werknemers daarin meetrekken. ‘Als college voeren we zelf ook een verandering door. We vergaderen nu nog elke week, maar dat jaagt veel mensen op, omdat het voor de diensten na elke vergadering een helse opdracht is om de volgende op tijd voor te bereiden. Binnenkort vergaderen we een keer in de twee weken. Dat brengt wat rust bij wie ons ondersteunt.’

Kunnen wetenschappers ook minder gaan vergaderen?

‘Als wij dat als college minder vaak doen, heeft dat ook effect op andere delen van de organisatie. Dat mag je niet onderschatten. Ik zit hier om ervoor te zorgen dat het terugschroeven van de bezuinigingen ook daadwerkelijk ten goede komt aan het onderwijs en onderzoek. Anders heeft vice-collegevoorzitter Timo Kos een veel lastigere opdracht om de werkdruk omlaag te krijgen. ‘We blijven ook benadrukken dat we anders willen omgaan met zaken als citatiescores en verwachtingen ten aanzien van loopbanen. We moeten naar meerdere oplossingen kijken.’

Uit het universitaire werkbelevingsonderzoek blijkt dat het vertrouwen in het bestuur heel laag is.

‘Ik wil niet meegaan in de logica dat we onrendabele, kleine talenopleidingen moeten afschaffen’

'Dat is voor mij een groot zorgpunt, we moeten eraan werken dat vertrouwen weer te versterken. Als college moeten we zichtbaarder en meer aanspreekbaar zijn. Je moet als medewerker ten minste je zorgen kunnen overdragen.'

Medewerkers ervaren ook sociale onveiligheid.

'Op dat punt heeft het vorige bestuur in verschillende casussen moedig opgetreden. Ik vind dat we kortdaat moeten blijven. Hoe groot de reputatie van een zich misdragende hoogleraar in kwestie ook is, zorg dat je optreedt. 'Het volgen van leiderschapscursussen wordt verplicht. Veel begint bij begrijpen wat wel werkt en wat niet werkt in supervisie, begeleiding en openheid in leiderschap.'

Maar de grootste kritiek is dat dit soort uitwassen ontstaan door de sterke hiërarchie in de wetenschap.

'We moeten stoppen met de academie als iets uitzonderlijks bekijken. In Vlaanderen bestaat er sinds drie jaar een centraal meldpunt voor sociale onveiligheid. In het totaal aantal meldingen nemen de universiteiten vijf procent in, meer dan vijftig procent komt uit het MKB. 'Tegelijkertijd kent de universiteit veel gezagsrelaties met enorme afhankelijkheden: promotor en promovendus, de student die wordt becijferd door een docent. Dat zijn kwetsbare relaties. Problematisch is dat sociale veiligheid zoveel decennia onbespreekbaar is gebleven, daar moet een gigantische inhaalslag worden gemaakt. Dat is de last van besturen: ontwikkelingen moeten bijbenen, maar daarvoor door de maatschappij onvoldoende tijd krijgen.'

Iets anders: waarom is er nog steeds geen advies van de commissie mensenrechten over de wetenschappelijke samenwerking met Israëlische universiteiten? Zijn er spanningen binnen de commissie?

'Daar ga ik geen uitspraak over doen. Ik weet ook niet welke kant het advies op valt, maar ik hoop dat het er snel komt.'

Vindt u het gerechtvaardigd dat er tussentijds meer bezettingen van universiteitsgebouwen komen?

'Ik heb nog geen joker ingezet, dus die ga ik nu inzetten. Het is niet mijn bestuursstijl om te anticiperen op realiteiten die nog niet zijn gebeurd, want dan begin je het over jezelf af te roepen.'

Hoe bepalend is de dood van de ingenieursstudent Sanda Dia, die in december 2018 bij een ontgroening van de

Leuvense studentenclub Reuzegom omkwam, voor u geweest?

Sels raakt zichtbaar geëmotioneerd. 'Ik moet zorgen dat ik niet een brok in de keel krijg nu... Die gebeurtenis blijft heel erg in mijn systeem leven. Het is dé zwarte pagina uit acht jaar rectoraat.'

U zou niet hard genoeg hebben ingegrepen omdat de Reuzegommers niet van de universiteit werden verwijderd.

'Tot op de dag van vandaag sta ik achter al onze beslissingen, maar ik laat ook ruimte voor twijfel. Hoe dat is gelopen, daar wil ik nog heel kort iets over zeggen, maar nu wordt het weer moeilijk...'

Sels valt even stil.

'Sorry. Als bestuurder ervaar je de druk vanuit de samenwerking om in de interne tuchtprocedures direct te handelen, liefst binnen de week of maand. Maar het justitieel apparaat komt pas na jaren tot een conclusie. Daar moet je op wachten.

'Wij konden op dat moment niet achterhalen wie van de achttien Reuzegomleden op de fatale dag aanwezig waren, noch wie wat gedaan had. Moeten we ze wegsturen van de universiteit, wetende dat andere Vlaamse universiteiten deze jongens niet mochten weigeren?

'Wij hebben toen de afweging gemaakt een lichte sanctie uit te spreken (schorsingen en opdrachten), maar tegelijkertijd vooral in te zetten op herstel. Ik sta daar nog steeds achter. In de periode dat de ontgroeniers moesten wachten op een strafrechtelijke uitspraak, gingen we met hen aan de slag met herintegratie en het bijbrengen van besef aan schuld. Dat is overigens maar half gelukt.

'Een jaar later is het gerechtelijk dossier uitgelekt naar *Het Nieuwsblad*. Toen werd ook voor ons pas duidelijk hoe gruwelijk de feiten waren en welke rol de verschillende leden speelden. Als wij die informatie eerder hadden gehad, hadden we andere beslissingen genomen.

'We hebben zeven studenten toen alsnog definitief van de universiteit verwijderd. Dat is ons kwalijk genomen en werd geïnterpreteerd als een manier om onze reputatie te redden. Ik ben toen verguisd in de pers: we konden het niet meer goed doen. Pas later is er meer begrip gekomen van binnen en buiten de universiteit. Justitie was dankbaar dat we het strafrecht haar werk hebben laten doen. Ik zal de rechtsstaat altijd blijven verdedigen.'

Andrew Wyeth. Christina's World. 1948. Foto MOMA

Voor mensen met een sociale angst- en vermijdende persoonlijkheidsstoornis is alles eng. Astrid Baljé vergeleek twee behandelingen voor deze groep 'die vaak over het hoofd wordt gezien'.

DOOR ELSE VAN DER STEEG

'De wereld wordt sociaal steeds uitdagender', zegt psycholoog Astrid Baljé. 'Zichtbaarheid is bijna de norm, bijvoorbeeld op sociale media. Als je extravert bent, wordt dat gewaardeerd. Maar je hebt ook mensen die van nature introvert zijn en het prettiger vinden om minder met anderen om te gaan, of het fijn vinden om thuis dingen te doen. Maar onze omgeving verwacht wel dat we aan allerlei dingen meedoen.'

Baljé is psycholoog op de afdeling Angststoornissen van Psyo in Den Haag en schreef een proefschrift over mensen met een sociale angst- en een bijkomende vermijdende persoonlijkheidsstoornis. Zij durven veel activiteiten niet aan te gaan of doorstaan ze met veel angst nadat ze de nodige voorzorgsmaatregelen hebben genomen.

'Ze vermijden bijvoorbeeld werkactiviteiten waarbij ze interpersoonlijk contact aan moeten gaan. Ze zijn zo bang voor kritiek of afwijzing dat ze contact met andere mensen uit de weg gaan, tenzij ze er zeker van zijn dat de ander hen ook aardig vindt. Soms kost het sturen van een eenvoudige mailtje al heel veel moeite, en wordt veelvuldig gecheckt of de tekst echt klopt.'

Vaak hebben deze mensen een negatief zelfbeeld, zegt Baljé. Risico's aangaan is eng. Uit angst te worden afgewezen durven ze niet te daten. Maar ook in een intieme relatie blijft het lastig om zichzelf te uiten, vanwege angst en schaamte. 'Ik sprak iemand met een sociale angststoornis die in een winkel werkt. Dan ben je de hele dag

met vreemde mensen bezig, dus ik vroeg: "Dat is dan toch ook heel spannend?" Maar zij zei: "Nee, dan speel ik echt een rol en ik moet iedere keer hetzelfde doen, namelijk brood verkopen. Doordat het voorspelbaar is, heb ik minder last van mijn angst."

De gangbare behandeling is cognitieve gedragstherapie, vertelt de psycholoog. 'Dat gaat ervan uit dat er een relatie is tussen wat mensen denken, voelen en doen. Dus als jij in een vergadering denkt dat andere mensen je zullen uitlechten, voel je je vervolgens angstig. Vervolgens zeg je maar niets, waardoor dat idee dus in stand blijft: de ander zal mij dom vinden.'

'Bij cognitieve gedragstherapie wil je dat mensen die situaties toch aangaan en zo de angstige verwachting doorgaans niet uitkomt en daardoor gaan ze anders over die situatie denken. Dat noemen we cognitieve herstructurering. Als ze dat vaker doen, wordt de helpende gedachte steeds reëler, en merken ze: als ik een vraag stel, vinden anderen mij nog steeds oké.'

Baljé onderzocht specifiek mensen die naast een sociale angststoornis ook een vermijdende persoonlijkheidsstoornis hebben, een groep waar nog weinig onderzoek naar is gedaan. Juist omdat ze sociale situaties vermijden, worden ze snel over het hoofd gezien, vermoedt Baljé. Omdat niet iedereen baat had bij cognitieve ge-

dragtherapie is schematherapie ontwikkeld. Dat richt zich op patronen die zich hebben ontwikkeld in de jeugd maar mensen blijven belemmenen waardoor ze situaties gaan vermijden, of juist gaan overcompenseren.

Het onderzoek naar schematherapie richtte zich aanvankelijk op mensen met borderline persoonlijkheidsstoornis. Voor de groep mensen met hardnekkige sociale angst- en vermijdingsproblematiek was nog weinig aandacht, zag Baljé. Ze besloot te onderzoeken of bij die groep schematherapie effectiever was dan cognitieve gedragstherapie.

De therapieën binnen het onderzoek vonden plaats in groepsverband. 'Ook zijn het vaak mensen bij wie het ontbreekt aan sociale steun van anderen. Bijvoorbeeld als ze gevoels hebben, vinden ze het lastig om die te delen, omdat ze denken dat de ander hen raar vindt. Maar doordat ze niets delen, ervaren ze ook niet dat een ander hen kan steunen.'

Bij een therapietraject van dertig wekelijkse sessies, stroomden iedere tien weken mensen uit en kwamen er nieuwe mensen binnen. 'Het voordeel is dat je mensen blootstelt aan waar ze ook daadwerkelijk bang voor zijn, zoals sociaal contact, dus je kunt ook corrigerende ervaringen opdoen, doordat je in een groep zit. Ik heb ook iemand zelf naar het onderzoek verwezen. Toen ik diegene achteraf weer een keer terugzag, zei ze: "ik heb nu voor het eerst van mijn leven ervaren hoe het is om erbij te horen." Hoe bijzonder is dat!'

Bij beide therapievormen zagen de onderzoekers geen verschil in resultaat. 'Maar bij allebei werden de klachten aanzienlijk minder.' Dat is een heel belangrijke uitkomst, vindt Baljé. 'Door onderzoek kun je het effect aantonen en onderbouwen, waardoor je het vervolgens ook verantwoord kunt aanbieden. Zo werd mindfulness bij angstklachten lange tijd niet vergoed, omdat de effectiviteit nog onvoldoende was aangetoond. Het kost deze groep mensen vaak al veel moeite om in therapie te gaan, dus je wil niet dat ze er een negatieve ervaring aan overhouden.'

Wel haakten er bij cognitieve gedragstherapie meer mensen vroegtijdig af. Waarom, dat is een belangrijke vraag voor vervolgonderzoek. 'We hebben gemerkt dat beide behandelingen waardevol zijn. Het zou het beste zijn als mensen zelf kunnen kiezen welke vorm van therapie ze kunnen volgen. Ook motiveert dat mogelijk om de therapie juist wel af te maken.'

'Mensen die introvert zijn hoeven niet extravert te worden, Maar het is wel heel belangrijk dat we deze groep mensen niet uit het oog verliezen. We willen dat behandeling eraan bijdraagt dat ze het leven en de eisen die het aan hen stelt aankunnen, zodat ze mee kunnen doen en zich gewaardeerd voelen.'

Astrid Baljé. Facing social anxiety and avoidant personality disorder. Promotie is donderdag 5 maart

"I Want To Broaden my horizon"

Explore environmental sustainability & strengthen practical and creative skills!
Follow the

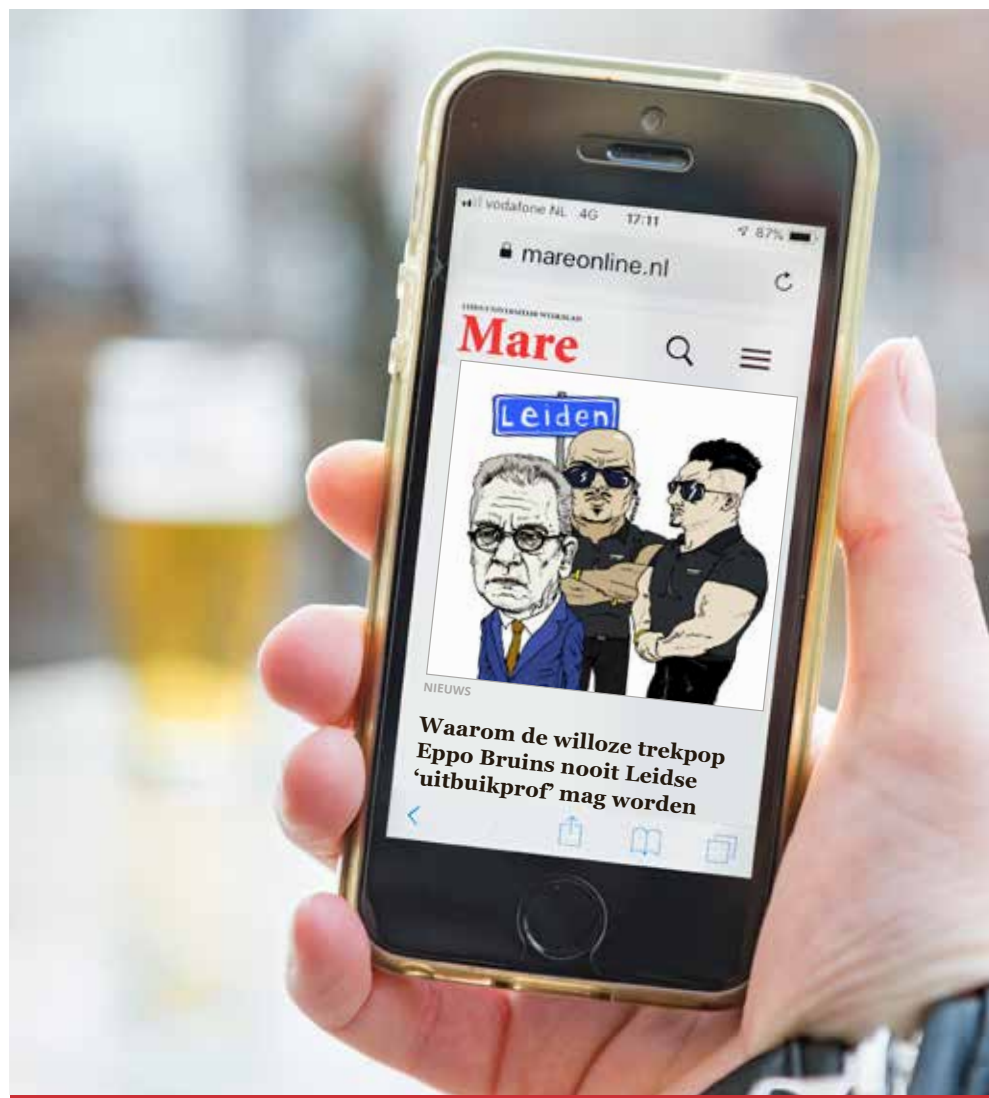
Minor Sustainable Development

Whether you are a biologist or a cultural anthropologist, this minor is open to bachelor's students from all degree programmes.

"Working with a real company has been very rewarding, and it has given me insights and skills that I couldn't have learned from normal lectures!"
Laetis Groeneweg - BSc Biology

Credits 15 or 30 ECTS
Location Leiden
Enrol via EduXchange
Class size in 2026 40 students

Meet us at the
info market
on
February 6,
2026

Mis niets en
download nu
de Mare-app

DIT VINDT GROENLINKS-PVDA VAN HOSPITEREN

In Leiden moet iedere student een eerlijke kans hebben op een betaalbare studentenkamer. We zorgen daarom voor genoeg huizen met een fusie, waar je fijn kunt samenwonen. Ook vinden we het belangrijk dat studenten zelf kunnen bepalen wie hun nieuwe huisgenoot wordt en dat we dit in Leiden doen op een manier die voor alle studenten werkt.

Je hebt ongetwijfeld gehoord dat DUWO het hospiteerbeleid wil aanpassen. Kun je straks zelf nog wel kiezen wie jouw nieuwe huisgenoot wordt? Je wilt immers gezellig samenwonen, met mensen die je vertrouwt. GroenLinks-PvdA vindt dat een terechte zorg.

Tegelijkertijd zien we dat hospiteren voor veel studenten lastig is. Zeker als je nieuw bent in Leiden of weinig mensen kent.

Daarom staan we open voor manieren om het hospiteren in DUWO-huizen voor meer studenten toegankelijk te maken, zolang bewoners zelf kunnen blijven kiezen.

HOSPITEREN MOET HOSPITEREN BLIJVEN

DUWO stelt voor om alle hospiteerkamers aan te bieden via één centraal punt en een voorselectie te maken. Dat heeft voordelen: het is transparant, minder afhankelijk van 'wie je kent' en geeft alle studenten een

eerlijke start. Tegelijkertijd vindt GroenLinks-PvdA dat hospiteren ook echt hospiteren moet blijven: bewoners moeten zelf kunnen kiezen wie hun nieuwe huisgenoot wordt.

We vinden het belangrijk dat er ruimte blijft om te kiezen. Want niet iedereen zoekt hetzelfde. Sommige studenten willen een rustig huis, anderen juist veel gezamenlijke activiteiten. Ook dit moet mogelijk blijven.

**GROEN
LINKS PvdA**
Leiden

IN OVERLEG MET STUDENTEN

GroenLinks-PvdA wil dat de gemeente heldere afspraken maakt met DUWO en BRES over het hospiteren. Dat moet in overleg met studenten en met oog voor de studentencultuur. Zo blijft hospiteren een fijne manier om een kamer te vinden of een nieuwe huisgenoot te zoeken.

BENIEUWD NAAR ONZE PLANNEN VOOR STUDENTEN?

Dit is een politieke reclameboodschap in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen. Meer informatie op politiekereclame.nl

Allergieën tegengaan in de darmen

Biochemicus Mariyana Savova onderzocht jonge kinderen die allergisch zijn voor koemelk en wil proberen om via de darmen die overgevoeligheid te bestrijden.

DOOR MARK REID

'W' e weten niet exact hoeveel verschillende stoffen er in je darmen zitten, maar in dit onderzoek hebben we er zeker 200 verschillende gedetecteerd', vertelt biochemicus Mariyana Savova. Voor de promovendus zijn die stoffen interessant omdat ze een rol kunnen spelen bij het ontstaan en voorkomen van allergieën. Sinds enkele jaren onderzoeken wetenschappers hoe darmen de vorming van ziektes beïnvloeden, waaronder de vorming van allergieën. Niet alleen omdat we allergenen binnenkrijgen via ons voedsel, maar ook omdat de darmflora, de microben die in ons spijsverteringsstelsel wonen van invloed zijn op ons immuunsysteem.

Het huidige advies om allergieën te vermijden luidt meestal simpelweg: de stoffen waar je allergisch voor bent vermijden. Maar Savova wilde weten of het ook werkt om de darmflora bij te sturen. Allergieën zijn eigenlijk een overreactie van het immuunsysteem op een verder ongevaarlijke stof. 'Er is veel wat we nog niet weten van hoe onze darmflora en ons immuunsysteem precies met elkaar omgaan, maar we weten dat de stoffen die de bacteriën produceren immuunreacties kunnen verminderen of juist verergeren', vertelt Savova.

Als case study keek ze naar koemelkallergie, een veelvoorkomende aandoening bij jonge kinderen. Sommigen ontgroeien die overgevoeligheid, maar het kan ook verergeren. Dergelijke allergieën ontwikkelen zich vaak in fases. Bij jonge kinderen begint het met eczeem, maar dat kan zich later ontwikkelen tot heftigere allergische reactie, en in de ernstigste gevallen zelfs tot anafylaxie, een heftige immuunreactie die dodelijk kan zijn. 'De darmflora van zeer jonge kinderen verandert vaak en snel', legt Savova uit. 'Die veranderingen gaan vaak samen met wisselingen van voeding, van borstvoeding naar gedeeltelijk vast voedsel, naar volledig vast voedsel. Met elke verandering gaan de darmflora meer op dat van een volwassene lijken.'

Wat het onderzoek moeilijk maakt, is dat er niet voor iedereen hetzelfde standaardpakket darmbacteriën bestaat. Savova: 'Er ontstaan al verschillen als een kind vaginaal of via een keizersnede wordt geboren, of een kind borstvoeding krijgt of babymelk krijgt. Zijn er broertjes of zusjes thuis, of misschien een huisdier? Dat speelt allemaal mee.' Op driejarige leeftijd is het voedingspatroon vaak gestabiliseerd en zijn de darmflora dat meestal ook. Juist omdat de darmflora in die eerste duizend dagen zo makkelijk veranderen, is dat een goed moment om ze met een interventie proberen bij te sturen. Om te kijken of dat lukte, volgde Savova een groep jonge kinderen tijdens een langere periode, terwijl ze speciale voeding kregen met probiotica (nuttige bacteriën) of prebiotica (voedingsstoffen voor nuttige bacteriën).

Door te vervolgens te meten hoeveel van hen koemelkallergie ontwikkelden en welke stoffen in hun poep aanwezig waren kon ze een idee krijgen wat er in hun darmen gebeurt, en mogelijk een verband vinden tussen bepaalde stoffen en het ontstaan van overgevoeligheden.

'Er zijn heel veel stoffen in de darmen aanwezig, maar als je over de proefperiode meet, zal maar een deel daarvan significant wijzigen. We zagen ongeveer honderd stoffen veranderen, en veel daarvan waren bij dezelfde processen betrokken. Dat verwachten we ook,

'Joris Driepinter' figureerde in de jaren zestig in reclames voor melk

als je ziet hoeveel er verandert in een lichaam in die levensfase en als er veranderingen in het dieet optreden. Niet al deze stoffen zijn bij allergie-voeding betrokken, maar we krijgen wel een beeld welke processen geactiveerd worden als je je dieet aanpast.' Een daling in het aantal koemelkallergieën bij de kinderen die de probiotica kregen bleef uit. Toch waren er onder de invloed van de speciale voeding wel veranderingen zichtbaar, vooral bij de jongere kinderen. 'Hoewel de voeding geen statistisch significant effect had op het verminderen van koemelkallergie, suggereert de waargenomen toename van ontstekingsremmende stoffen dat dit soort stoffen als supplement toevoegen aan het dieet toch immunologische voordelen kan opleveren.

'We hebben nog niet het complete plaatje van hoe onze darmflora ons immuunsysteem met elkaar omgaan. Eerder onderzoek richtte zich vaak alleen op welke bacteriën aanwezig waren, maar ik denk dat we moeten kijken naar welke stoffen daadwerkelijk aanwezig zijn om te onderzoeken wat die bacteriën echt aan het doen zijn.

'Bij gezonde baby's die borstvoeding krijgen, zien we dat hun darmen rijk zijn aan bifidobacteriën, die eten graag de suikers in melk. Veel eerdere studies hebben al laten zien dat ziektes op die leeftijd vaak gepaard gaan met een lage hoeveelheid bifidobacteriën, maar misschien moeten we focussen op meer dan een bacteriesoort om een goede interventie te maken.'

Ouders hoeven nu nog niet op zoek te gaan naar wonderdrankjes die allergieën kunnen voorkomen, aldus de promovendus. 'Dit was echt een eerste verkennend onderzoek. Ik ben hoopvol dat we in de toekomst via het dieet van de moeder of het kind interventies kunnen ontwikkelen om allergieën tegen te gaan. We weten simpelweg nog niet hoe we het microbioom effectief kunnen veranderen. Als het kan, is borstvoeding geven nog steeds het beste.'

Mariyana Savova, Gut Microbial Metabolomics to Understand Allergies in Early Life. Promotie 17 maart

Eppo Bruins verdient juist een lintje

Ik heb vijftien jaar bij de Universiteit Leiden gewerkt en lees nu ik bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ocw) werk nog steeds met plezier de Mare. Ik reageer niet snel op artikelen in het nieuws. Toch wil ik voor jullie artikel over Eppo Bruins ('Waarom de willoze trekpop Eppo Bruins nooit Leidse 'uitbuikprof' mag worden', Mare 19, 26 februari) een uitzondering maken.

In mijn werkzame leven heb ik veel bestuurders meegemaakt, variërend van mini-Trumps (m/v) tot besluiteloze types (m/v). Ik heb bij het ministerie van ocw een jaar onder Eppo Bruins mogen werken.

Ik wil een paar dingen over hem zeggen. Allereerst: de bezuiniging was niet van hem, die was door de coalitie opgelegd. Het is flauw om Eppo de schuld te (blijven) geven van een bezuiniging bedacht door een coalitie van partijen voordat hij minister werd. Het is in Nederland uitzonderlijk moeilijk, zo niet onmogelijk (voor iedere minister) om financiële reeksen in regeerakkoorden op te breken. Op een ander punt van het regeerakkoord is Eppo dit overigens wel gelukt.

In het coalitieakkoord zat namelijk een heel vervelend haakje: de langstudeerbeoete. Zou deze doorgezet zijn, dan zou dat grote financiële gevolgen hebben gehad voor instellingen en studenten.

Zij mogen Eppo Bruins dankbaar zijn dat hij zich heeft ingezet om deze langstudeerbeoete van tafel te krijgen. Hij heeft dus succesvol iets niet gedaan!

Dan nog even over de persoon Eppo. In mijn hele carrière ben ik geen bestuurder tegengekomen die zo vriendelijk was naar medewerkers als Eppo Bruins. 'Wat een goede analyse, jullie hebben fantastisch werk geleverd', zei hij regelmatig. En ik heb zelden meegemaakt dat een bestuurder toefag dat hij/zij het verkeerd zag. Eppo Bruins wel.

Wat een contrast met bestuurders die mensen voor hun karretje spannen, alleen oog hebben voor hun eigen ego en nooit en te nimmer zullen toegeven dat zij iets verkeerd zien.

Of Eppo Bruins wel of niet professor moet worden, laat ik over aan zijn vakgenoten, maar bij deze wel een oproep om te stoppen met 'alle ballen op Eppo'.

Gelet op zijn toewijding en enthousiasme voor mensen en zijn immer positieve toon zou ik zeggen: Eppo verdient een lintje!

Paul Flach is beleidsmedewerker bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 toe boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 7 leerlingen. Groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Mbo student, niveau 4 Engels. *Engels, 2 vmbo basis/kader. *Engels, 4 vmbo. *Twee leerlingen Nederlands 4 havo. *Nederlands, Engels, biologie, 3 vmbo kader. *Studiebegeleiding en Nederlands, 2 vmbo-havo. *Aardrijkskunde, biologie 3 mavo. *Nederlands, brugklas, mavo-havo. *Nederlands, brugklas vmbo. *Rekenen, mbo niveau 2.3. *Nederlands, Engels, vmbo basis, 3e jaar. *Wiskunde, 2 vmbo basis. *NASK (natuurkunde, scheikunde, biologie) 3 vmbo kader. **Leiden-Zuid**, *3 leerlingen basisonderwijs. ***Alphen aan den Rijn**, twee leerlingen basisonderwijs. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet b.v., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, | +31 (0)23-5714745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl of weekbladmare@protonmail.com
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofdreductie:

Frank Provoost:
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie:

Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marcieëlle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Carmen Brouwer (stagiair)

Medewerkers:

Emiel Beinema | Lente van den Berg | Lisa Boshuizen | Remco Breuker | Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Mathijs de Jong | Emma van Kalmthout | Henrik Laban | Marieke Noltén | Zahra Menguellati | Anna Schaafsma

Art direction en vormgeving:

Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet b.v., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, Telefoon 023 - 571 47 45, E-mail sales@bureauvanvliet.com bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad:

Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emara | Rosanne Hertzberger | Hermelijn Smits

CULTUUR

Wie bepaalt eigenlijk wie populair is?

Op het toneel laten acteurs Stella van den Sigtenhorst en Lusanne Arts zien hoe ver je kunt gaan om erbij te horen. ‘Soms ga je over je eigen grenzen heen.’

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

‘Wie is hier populair?’ vragen theatermakers Stella van den Sigtenhorst en Lusanne Arts aan het publiek tijdens hun voorstelling

Als ik een ruimte binnenloop wil ik dat iedereen mij leuk vindt. ‘Verrassend genoeg gaan er vele handen omhoog in de zaal’, zegt Van den Sigtenhorst. ‘En nog meer handen wijzen enthousiast naar de persoon naast hen.’

In het stuk van Firma Frictie, onderzoeken de twee een verlangen waar ‘een soort taboe op ligt’. Want hardop zeggen dat je populair wilt zijn, doet eigenlijk niemand. ‘Ik zou dat zelf in ieder geval nooit zo zeggen’, vertelt Van den Sigtenhorst. ‘Maar als je echt dieper in het onderwerp duikt, ontdek je niet aan de conclusie: we willen er allemaal bij horen.’

‘We werken vaak met onderwerpen waar we zelf mee worstelen’, legt Arts uit. ‘En daar gaan we vervolgens vraagtekens bij zetten.’

Van den Sigtenhorst had in haar studententijd veel te maken met nieuwe groepservaringen. ‘Ik merkte dat ik al snel een bepaalde rol toebedeeld kreeg: was ineens dat meisje uit het noorden, een beetje naïef, een beetje groen. Dat stempel krijg je snel en het is moeilijk om daar weer uit te breken. Wie bepaalt eigenlijk wie “de populaire” is? En waarom voelt de ene groep veilig, terwijl je je in een andere voortdurend lijkt te moeten bewijzen?’

Wanneer voldoen jullie voor het eerst: ik wil dat iedereen mij leuk vindt?

Van den Sigtenhorst: ‘Op de middelbare school was ik daar gek genoeg eerst niet mee bezig, maar vanaf de puberteit veranderde dat. Ik denk dat ik in de meeste groepen waar ik nieuw binnenkom ook gewoon altijd onbewust leuk gevonden wil worden.

‘Het is ook iets natuurlijk om groepen op te zoeken. Vroeger moest je wel, anders ging je gewoon dood. Maar sociale media spelen daar nu heel slim op in door het zo extreem expliciet te maken: likes, bevestiging, evaluatie.’

Arts: ‘Ik ben altijd een *people pleaser* geweest, bewaar graag de lieve vrede. Nu ik ouder ben, beseft ik dat ik gewoon heel graag met iemand door een deur wil kunnen. Het is ook een metafoor voor ons vak. De theaterwereld is ergens ook leuk gevonden willen worden om je werk te verkopen en opnieuw te worden gevraagd. Je staat niet voor niets op een podium en je doet het toch ook voor het publiek.’

Is populair willen zijn vooral iets van deze tijd?

Van den Sigtenhorst: ‘Iedereen wil erbij horen, dat zit diep in ons. Wij laten zien dat er verschillende soorten populariteit zijn. Je hebt ego-populariteit, waarbij het vooral draait om status en indruk maken, en dan heb je populariteit die meer voortkomt uit het verlangen om onderdeel te zijn van een groep. Dat laatste is iets heel natuurlijk.’

‘We hebben een onderzoek gedaan en vroegen kinderen uit groep 8 de namen op te schrijven van wie populair is en daarna de namen van degenen die ze het leukst vonden in de klas. Het interessante is dat daar heel andere antwoorden uit kwamen. Daar zie je echt het verschil tussen populariteit als status en populariteit als geliefd zijn. Uiteindelijk is degene die aardig gevonden wordt en geliefd is, eigenlijk echt het populairst.’

Arts: ‘Dat scheiden we in de voorstelling ook duidelijk. Mensen die populariteit uitstralen, hebben een soort *branding*: zonnebril, geld, een dikke auto. Dat is heel erg van deze tijd. Als je erbij wil horen, moet je een soort merk van jezelf maken. Want hoe zorg je anders dat je opvalt? Ik rap daarover in de voorstelling aan de hand van allemaal gewilde producten en merknamen. Het is een vrij moeilijke rap, dus ik moet komende dagen nog hard studeren.’

Wanneer wordt het verlangen om populair te zijn ongezond?

Arts: ‘Dat hangt heel erg af van de persoon. Dat ik graag *please*, is vaak een kracht, maar het kan ook lastig zijn. Als je te veel bezig bent met wat anderen van je vinden, ga je soms over je eigen grenzen heen.’

Van den Sigtenhorst: ‘Een van de scènes komt voort uit mijn eigen ervaringen op de toneelschool, waarin ik een grens over ben gegaan. Daar wil ik eigenlijk niet verder op ingaan. Het publiek ziet niet dat het bijna echt zo is gebeurd, maar het gaat om dat gevoel: hoe ver ga je in iets wat je eigenlijk ongemakkelijk vindt, omdat je denkt dat het moet? Achteraf denk je soms: waarom heb ik dat eigenlijk gedaan?’

Arts: ‘Het mooie van theater is dat je die ervaringen kunt onderzoeken. Je zet er een lichtje op en dat geeft automatisch afstand. In het dagelijks leven zou het veel moeilijker zijn om zo iets te vertellen. We laten zien dat populair willen zijn soms ongemakkelijk kan zijn, maar dat je er ook van kunt leren, vooral als je je bewust bent van je eigen grenzen.’

Jullie stellen de vraag: hoe zorg je ervoor dat anderen je leuk vinden? Wat is jullie antwoord?

Van den Sigtenhorst: ‘Je moet jezelf een beetje vergeten en niet zo bezig zijn met de vraag of je erbij hoort. Als het lukt om dat los te laten en juist een ander te zien, word je vanzelf onderdeel van de groep.’

Arts: ‘Blijf luisteren naar anderen en interesse tonen. Als je te veel bezig bent met wat anderen van je vinden, ga je voorbij aan waar relaties om draaien.’

Zouden jullie zelf je hand opsteken?

Van den Sigtenhorst: ‘Dat hangt af van de soort populariteit waarover we het hebben. Ego-populair: zeker niet.’

Arts: ‘Maar als je het hebt over geliefd zijn en onderdeel zijn van een groep. Dat wel.’

Van den Sigtenhorst: ‘Zeker wel.’

Als ik een ruimte binnenloop wil ik dat iedereen mij leuk vindt,
Theater Ins Blau, zondag 8 maart 15.00 uur, tickets € 12,50

‘Soms bereik je met jazz een soort high’

DOOR TIRZA DE GRAAF
FOTO MARC DE HAAN

Kun je rondkomen van jazz?

‘Met optredens gaat dat niet. Ik speel soms bij een jazzcafé drie keer drie kwartier op een avond. Je krijgt een bedrag voor de gehele band, die soms wel uit vijf personen bestaat. Daar houd ik iets meer dan twintig euro aan over. ‘Ik ken heel goede spelers, maar zij hebben ook gewoon een baan. Voor velen gaat het om de ontspanning. Dat is juist wel goed, want als je er niet van hoeft te leven dan doe je het omdat je het echt leuk vindt en kun je je ook richten op je eigen smaak.’

Wanneer ben je begonnen met trompet spelen?

‘Toen ik tien jaar oud was namen mijn ouders mij mee naar de oom van mijn vader. Hij speelt trompet, en ik wilde dat graag proberen. Ik vond het megaleuk en was ook best fanatiek.

‘Er volgden vele lessen, maar het plezier doofde langzaam uit. Ik raakte gedemotiveerd, omdat mijn leeftijdsgenoten totaal niet bezig waren met muziek, en bovendien waren mijn lessen niet heel uitdagend.

‘Mijn moeder hielp me om er toch mee bezig te blijven. Zij vroeg elke dag of ik al wel een half uurtje had geoefend.

‘Rond mijn vijftiende keerde mijn enthousiasme weer terug, vanaf toen begon ik te spelen in bandjes. Na het gym-

nasium probeerde ik het conservatorium, maar dat bleek niet passend bij mijn verwachtingen. Nu speel ik trompet omdat ik het leuk vind, ik oefen met plezier twee of drie uur per dag.

‘Ik ben met jazz opgegroeid. Mijn vader is gek op Miles Davis, Louis Armstrong en Ella Fitzgerald en mijn opa was dat ook. Ik heb een aantal cd’s van hem geërfd, en sommige daarvan zijn nu mijn favoriet, echt leuk.’

Is de jazz-scene een apart wereldje?

‘Ja, maar ik voel me er hartstikke in thuis. Als kennissen spelen, doe ik vaak mee. Daar leer ik weer mensen kennen met wie ik kan *jammen*. Dan kom je erachter of je samen lekker kan spelen. ‘Er zijn nummers die alle jazzmuzikanten kennen. Je gaat dan naar een jazzcafé, en je weet dan nog niet met wie, maar je weet al wel welke nummers je gaat spelen. Bijvoorbeeld “There will never be another you” van Chet Baker of “All the things you are” van Ella Fitzgerald.’

Wat is er zo gaaf aan de muziek?

‘Het maakt niet uit met wie je speelt, het verbindt enorm. Bij jazz kun je bij iemand horen waar diegene naar geluisterd heeft. Je speelt op je oren, dus je kunt het alleen maar leren door je oren te trainen en vaak te spelen en te luisteren.

‘Daarnaast is er veel ruimte voor improvisatie. Je hebt dan, binnen een bepaald akkoordenschema, de vrijheid om te spelen wat je wilt. Als dat goed gaat, zit er in die momenten magie. Soms kom je op een punt dat je helemaal één wordt met jezelf en de muziek, echt een soort high.

‘Maar dat maak ik weinig mee, pas als alle muzikanten op hetzelfde moment in dezelfde flow zitten, kan je zo’n punt bereiken.’

COLUMN | MATHIJS DE JONG

Op een nét-niet-B-locatie vond ik het huis dat bij me paste

Ver buiten de singels lag eens een studentenflat die heel knorrig was.

Omdat ik de zoveelste keer was afgewezen tijdens het hospiteren – ik haalde altijd de laatste ronde, maar werd het vervolgens niet – had ik besloten het anders aan te pakken.

Ik dacht: als ik het telkens nét niet word op de gave A-locaties, misschien dat ik het dan maar moet proberen op een nét-niet-B-locatie.

Dat werd: de Vrijheidslaan.

De Vrijheidslaan is een vrij korte laan die het leuke stukje Leiden buiten de singels (de Herenstraat) met het wat minder leuke stukje Leiden buiten de singels (de Vijf Meilaan) met elkaar verbindt. Het ligt in het ge-wel-di-ge stadsdeel Tuinstadwijk en hoewel geen enkele student deze bezit, ben je met de auto sneller op de N206 dan in

het centrum van de stad.

Aan die Vrijheidslaan ligt een kubusachtig gebouw, met droeftoeterige stalen balken en idem balkonnetjes die helaas niet hoog genoeg zijn om jezelf er vanaf te kunnen werpen (daar moeten we DUWO dan weer voor complimenteren). En nu er op nummer 900 een kamer vrijkwam, en u inmiddels zelf wel begrijpt dat bovenstaande bepaald geen gave A-locatie betreft, besloot er ik te hospiteren. Het zou mijn dertiende hospiteeravond worden, en ik was dit keer eens niet op tijd. De fusie die midden in de gang lag – eigenlijk is elk ‘huis’ aan de Vrijheidslaan gewoon een ‘gang’ van belendende kamers – zat vol met jongens van mijn leeftijd. Ik nam mijn tegenkandidaten vluchtig op en concludeerde aan het uiterlijk alleen dat het merendeel iets bèta-achtigs moest studeren, en dat mijn kansen er dit keer dus prima voor lagen.

Maar voordat we begonnen, kregen we eerst een rondleiding.

Ik was onder de indruk van hoe proper het overal was. Er stonden geen kratten bier op het balkon, er schimmelden geen zwarte onbeduidende draden in de douche, het aanrecht was leeg (!) en het stonk nergens.

Eenmaal terug in de fusie begon

het echte hospiteren. Er waren daarbij enkele dingen die mij opvielen ten opzichte van de hospiteeravonden bij de ‘gave’ studentenhuizen op de A-locaties.

1. de inwoners van huize 900 (geloof het of niet, maar toen ik er kwam wonen had het huis nog geen eigen naam) waren lief, en niet cynisch en sarcastisch
2. de hospiterende studenten lepelden niet aan de lopende band clichés op (‘ik houd van gezellig drankjes doen, maar ook van Netflix op de bank’)
3. het voelde voor het eerst gemoedelijk en relaxed en niet als een auditie voor het cringerige televisieprogramma *Holland’s Got Talent* (eens heb ik voor een hospiteeravond in de laatste ronde een rietadt getrokken alsof mijn leven ervan afhing: de snelste kreeg de kamer).

De avond was voorbij. Ik had geluk en kreeg de kamer. En hoewel dat mij niet bovenaan plaatste in de Leidse gaafheidspikorde – uiteindelijk bleek niets daartoe in staat, geen zorgen – had ik wel een kamer in een huis zonder schimmelsporen in de douche en zonder vieze vaat op het aanrecht. En niet onbelangrijk: het was een huis dat wél bij me paste.

Mathijs de Jong is student Rechten

‘Ooit trok ik een rietadt alsof mijn leven ervan afhing: de snelste kreeg de kamer’